

نمایش نامه / دفتر سوم

بال و پرچکاوک

سید مرتضیٰ حسینی پور

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

۱۳۹۹

نشر شاهد

سرشناسه: هاشم پور، سید مرتضی، ۱۳۳۸.
عنوان و نام پدیدآور: بال و پر چکاوک / سید مرتضی هاشم پور. ویرایش: محمد قاسم فروغی جهرمی
مشخصات نشر: تهران: سازمان بنیاد شهید و امور ایثارگران، معاونت پژوهشی و ارتباطات فرهنگی،
نشر شاهد، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری: ۷۶ ص.

فروست: نمایش نامه؛ دفتر سوم.

شابک: ۵-۹۷۴-۶۴۸-۹۶۴-۹۷۸-۸۰۰۰۰ ریال

رسمی: فهرست نویسی: فیبا

موضوع: نمایش نامه فارسی - قرن ۱۴

موضوع: Persian Drama — 20th Century

موضوع: نمایش نامه ایران - عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ — نمایش نامه

نمایش نامه: رده بندی: بنیاد شهید و امور ایثارگران، نشر شاهد

رده بندی کنگره: ۱۸۲۹۰

رده بندی: ۱۵۳/۶۲

شماره کتابشناسی: ۷۳۴

نمایش نامه / دفتر سوم

بال و پر چکاوک

سید مرتضی هاشم پور

(نمایش نامه های منتخب و برگزیده مسابقات سراسری نمایش نامه های ایثار)

اداره کل امور هنری بنیاد شهید و امور ایثارگران

دبیر مسابقات نمایش نامه نویسی ایثار: سید مرتضی حسینی

دبیر علمی و ناظر کیفی: محمد لارتنی

ویرایش: آماده سازی و امور فنی: محمد قاسم فروغی جهرمی

هماهنگی تولید: زهرا شیر گولد، شاپور محمد حسن زاده، محمد علیایی مقدم

طراح صفحات و جلد: علی ملازاده نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۹

قیمت: ۸۰۰۰۰ ریال شابک: ۵-۹۷۴-۶۴۸-۹۶۴-۹۷۸

امور لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مجتمع چاپ کوثر - تلفن: ۸۸۴۲۹۵۵۳

تهران: خیابان آیت الله طالقانی - خیابان ملک الشعرای بهار شمالی

شماره ۵ - معاونت فرهنگی و آموزشی بنیاد شهید و امور ایثارگران

تلفن: ۸۸۳۰۸۰۸۹ - ۸۸۳۰۹۲۴۹

فهرست

۷ مقدمه

۱۷ پذیرایی از اشراف و اعیان دربار

مقدمه

قدیمی‌ترین نمایش نامه به‌جامانده (و احتمالاً نگارش شده)، "پارسیان" یا "پارت‌ها" نوشته آئیس است که به موضوع یکی از جنگ‌های معروف ایرانیان و یونانیان اختصاص دارد و همین امر نشان می‌دهد که از ۲۵۰۰ سال پیش (و احتمالاً قبل از آن) انعکاس رویدادهایی همچون جنگ‌ها در آثار هنری امری بایسته بوده است.

دلایل مختلفی این بایستگی را موجب شده است که از جمله نگارش هنرمندانه تاریخ و انتقال اطلاعات به نسل‌های بعد، است. سبک‌ها و ایثارگری‌های جنگجویان، ثبت تلخی‌ها و ناکامی‌های جنگ، ترویج دایای هم‌زمان با جنگ برای تهییج افکار عمومی و تشویق آنان به شرکت در جنگ، نقد و تحلیل علل و عوامل آغاز و ادامه جنگ، ارائه پیشنهادات و نصایحی درباره جنگ و دیگر دلایل می‌تواند مورد دقت قرار گیرد.

دلایل ذکر شده به‌رغم گذشت ۲۵۰۰ سال از زمان نگارش نمایش‌نامه

"پارسیان" همچنان پابرجاست و هر نمایش نامه‌ای که امروزه در باب جنگ نگارش شود، یک یا چند عدد از این اهداف را دنبال می‌کند.

هر نسلی و هر نحله فکری از تولید هر اثر هنری در باب جنگ هدف خویش را پی می‌گیرد. یکی از مهم‌ترین اهدافی که در نمایش نامه‌نویسی درباره جنگ، در همه کشورها و توسط بسیاری از نمایش نامه‌نویسان مدنظر بوده، همانا تربیت نسلی است که سرحدات و مرزهای وطن را همچون ناموس می‌پندارد و دفاع از آن را، حتی به قیمت جان، بر خود واجب می‌داند. تاریخ نشان داده تا زمانی که انسان وجود دارد، بنا به دلایل متعدد، جنگ می‌جوید. خواهد داشت؛ گاه به دلیل طمع‌ورزی به منابع، ثروت، ظرفیت‌ها، استعدادها و خاک، دیگران، خصوصاً همسایگان، گاه به دلیل قدرت‌طلبی، گاه به دلیل ایجاب و آشوب و گاه...، فلذا تمام کشورها ناچارند آمادگی خود را برای دفاع از میهن، حفظ نمایند و از آن‌جا که در دفاع از وطن، نیروی انسانی شجاع، دارآمد مهم‌ترین نقش را بازی می‌کند، ناچار تربیت چنین نیروهای به عهده همه نهادهای موجود در جامعه است؛ از خانواده گرفته تا نهادهای فرهنگ، هنر، ادبیات و...

نمایش نامه‌نویسان نیز در این ورطه رسالتی را متوجه خود می‌دانند و این رسالت در حالی‌ست که اعظم اهالی فرهنگ و هنر با جنگ و محافری به شدت مخالفند و توصیه و تلاش داریم آنان در جهت نفی جنگ و جنگ‌طلبی و تجاوز به سرزمین‌ها و داشته‌های دیگر کشورهاست، لیکن در آن‌جا که موضوع دفاع از میهن، سرحدات، آرمان‌ها و پاسداری از انقلاب و نظام برآمده از مردم مطرح می‌شود، موضوع تغییر می‌کند و آنان نیز بر خود واجب می‌شمارند که از طریق نشان دادن شجاعت‌ها، رشادت‌ها، ایثارگری‌ها،

وطن دوستی ها و... نسل های بعد را از اهمیت دفاع و حفظ و نگهداری از وجب
به وجب خاک میهن و مرز و بوم آگاه سازند.

نمایش نامه نویسی دفاع مقدس در کشور ما از آغازین روزهای تجاوز
دشمنان این کشور اسلامی - که با انقلاب، هویت نوینی را به وجود آورد-
شروع شد، طی قریب به ۴۰ سال گذشته راه پر فراز و فرودی را طی نموده و
در این عرصه بزرگان بسیاری همچون علی رضا نادری نجف آبادی، جمشید
خانیاں، محمدرضا آریان فر، علی رضا حنیفی، حسین فدای حسین و... تلاش
قابل استقامی را انجام داده اند و بی شک آیندگان آن چه را که در دوران ۸ ساله
دفاع مقدس گذشته، بیش از هر چیز از خلال قلم نگاشت های این
نویسندگان ارزشمند خواهند دید؛ گرچه روز به روز بر توان و استعداد های این
عرصه اضافه می شود. چهار ده های باورمندی در حوزه نمایش نامه نویسی
بروز و ظهور می یابند و قدرت و توان سازندهای را فراروی همگان قرار
خواهند داد.

نمایش نامه نویسی درباره دفاع مقدس می تواند الزاماً منحصر به افرادی
باشد که جنگ را دیده اند و گرمی آتش و سر و کوب های آن را از نزدیک
احساس کرده اند؛ هرچند آن عده بی شک روایت دقیق تری از آن ۸ ساله ارایه
می نمایند، لیکن نمایش نامه نویسی صرفاً تاریخ نگاری نیست. رایتی از
یک «تاریخ» (دوره تاریخی و رویدادهای آن) است. پس نسلی که بعد از ما
ندیده، به طور حتم می تواند با مراجعه به منابع انسانی، کتب، اسناد و تاریخ
جنگ ۸ ساله موضوعات و کنش ها و واکنش ها را بیابد و درباره آن بنویسد.
نمایش نامه نویسی یک هنر است و قواعد خاص خود را دارد و عدم
توجه به آن، موجب بی ارزش شدن اثر خلق شده می شود. بزرگترین دشمن

نمایش نامه نویسی دفاع مقدس شعارزدگی و پیروی و انعکاس شعارهای سیاسیون و خدای نکرده مغرضان و تحریف گران در این آثار است که امید می رود با فاصله گرفتن از پایان جنگ، این امر روز به روز کم رنگ تر و بی ارزش تر شود.

اداره هنرهای نمایشی بنیاد شهید و امور ایثارگران به دلیل وظیفه پاسداشت از ارزش ها و آرمان های انقلاب اسلامی و دفاع مقدس و همچنین ترویج روح فدائی و ایثار، چند سالی است که بر امر ترویج نمایش نامه نویسی هم تمرکز دارد. سیاست ها و رویکردهای نوین در توسعه و نشر نمایش نامه نویسی گام های ارزشمندی سازند، برداشته که خوشبختانه با استقبال چشمگیری در جامعه - به ویژه مناسبتان - همراه نمایشی - روبه رو شده است.

اداره کل امور هنری معاونت فرهنگی و آموزشی بنیاد شهید و امور ایثارگران تا کنون ۹ دوره مسابقه نمایش نامه نویسی با اهداف زیر برگزار نموده که برای اطلاع عزیزان در این مجموعه، نام دوره، درج می شود:

۱- گسترش فرهنگ ایثار و شهادت در شؤون جامعه و ترویج و تقویت عوامل رشد و توسعه آن در سطح فرهنگ عمومی.

۲- بررسی و شناسایی عوامل بازدارنده مخرب فرهنگ ایثار و شهادت در جامعه و برنامه ریزی در جهت امحا و رفع آن.

۳- نهادینه کردن موضوع الگوسازی از ایثارگران و شهیدان و معرفی چهره های موفق آنان با تمسک به اسوه ها و پویش شیوه های عزت و فداکاری در جامعه.

۴- پرورش روحیه تحقیق، تعقل، تفکر، بررسی، نقد، ابتکار و خلاقیت

از طریق فعالیت‌های نمایشی.

۵- توسعه و پیشرفت میراث قدسی و معنوی فرهنگی ایثار و شهادت و پرورش روحیه حفظ و انتقال مطلوب آن در جامعه از طریق آثار و فعالیت‌های نمایشی.

۶- پرورش روحیه تعامل و هم‌نوایی در جامعه و دست‌اندرکاران و اصحاب هنر نمایش.

۷- تقویت انگیزه‌ها با ایجاد تحرک و رقابت سالم و پویایی و تنوع بیشتر فعالیت‌های نمایشی و درک و به کارگیری شایسته مفاهیم فرهنگ ایثار و شهادت.

هدف کلی سیاست‌های در نظر گرفته شده در این اهداف شامل موارد ذیل می‌باشد:

۱- تأکید بر اثر بخشی و کارآیی مسابقات نمایش نامه‌نویسی بر کیفیت و کمیت تولیدات نمایشی.

۲- توجه به اصل محوریت ایثار و شهادت و تکریم شخصیت و شأن والای شهدا و ایثارگران و خانواده‌های معظم آنان در نمایش‌ها.

۳- توجه به این اصل که برگزاری مسابقات و جشنواره‌های تری به‌ویژه نمایش نامه‌نویسی، وسیله‌ای است در جهت تشویق، ترغیب و تحریک خلاقیت‌های جامعه نمایش نامه‌نویسان کشور در راستای ترویج فرهنگ ایثار و شهادت.

۴- توجه به علایق، نیازها و ویژگی‌های مخاطبان به ویژه نسل جوان در تولیدات نمایشی.

۵- تأکید بر ارائه روش‌های منطقی و اصولی برای سیاست‌گذاری و

سازمان بخشیدن به برنامه‌ها و فعالیت‌های نمایشی،
مسلمان‌ر نمایش نامه نویسی در موضوع ایثار و شهادت می‌تواند فرهنگ
ایثار، امید، نشاط و زندگی بهتر را به جامعه اهدا کند، زیرا باعث می‌شود:

- ضریب امنیت ملی
 - ضریب امید به زندگی
 - تلطیف ارتباطات و تحمل اجتماعی
 - توسعه یاسی و فرهنگی جامعه
 - سطح بنش و اخلاق عمومی
- را افزایش داد و به اهدای آرامش روانی و روح تعاون و همکاری، موجبات
هم‌افزایی و بهرروری در توسعه آبادانی کشور را باعث شود.
- ترویج فرهنگ ایثار و شهادت نیازمند شناخت و تعمیم عناصر این فرهنگ
می‌باشد. اگر فرهنگ دفاع مقدس، (به معنای شهادت، جانبازی و آزادی) را
قله کوه معرفت و فرهنگ عمومی کشور (اعم از اخلاق، دین، آداب، سنن،
فداکاری - به مانند دهقان فداکار و غیره-) را «امن» بدانیم، میان این دو
سطح، حلقه واسطی وجود دارد که ما آن را (عناصر ایثار و شهادت)
می‌نامیم و این در حالی است که عمده مطالب منتشره صرفاً به حلقه قله این
کوه است و به حلقه واسط، توجه خاصی نشده است.

گذری بر کارنامه دوره‌های پیشین مسابقه نمایش نامه نویسی:

- ۱- تعداد آثار چاپ شده (۲۲ اثر)
- ۲- تعداد کتاب‌ها (۷ جلد)
- ۳- نمایش نامه‌های بخش بزرگسال (۱۶ اثر)